

תפילה

אם היה רגיל מרבה בתחנה ובקשה ואם היה ערל שפתים מדבר כפי יכלתו ובכל עת שירצה, וכן מנין התפלות כל אחד כפי יכלתו, יש מתפלל פעם אחת ביום, ויש מתפלל פעמים הרבה, והכל יהיו מתפללין נכח המקדש בכל מקום שיהיה, וכן היה הדבר תמיד ממשה רבינו ועד עזרא.

כיון שגלו ישראל בימי נבוכדנצר הרשע נתערבו בפרס ויון ושאר האומות ונולדו להם בנים בארצות הגוים ואותן הבנים נתבלבלו שפתם והיתה שפת כל אחד ואחד מעורבת מלשונות הרבה וכיון שהיה מדבר אינו יכול לדבר כל צורכו בלשון אחת אלא בשיבוש שנאמר ובניהם חצי מדבר אשדודית וגו' ואינם מכירים לדבר יהודית וכלשון עם ועם ומפני זה כשהיה אחד מהן מתפלל תקצר לשונו לשאול חפציו או להגיד שבח הקדוש ברוך הוא בלשון הקדש עד שיערבו עמה לשונות אחרות, וכיון שראה עזרא ובית דינו כך עמדו ותקנו להם שמנה עשרה ברכות על הסדר, שלש ראשונות שבח לה' ושלש אחרונות הודיה, ואמצעיות יש בהן שאלת כל הדברים שהן כמו אבות לכל חפצי איש ואיש ולצרכי הציבור כולן, כדי שיהיו ערוכות בפי הכל וילמדו אותן ותהיה תפלת אלו העלגים תפלה שלימה כתפלת בעלי הלשון הצחה, ומפני ענין זה תקנו כל הברכות והתפלות מסודרות בפי כל ישראל כדי שיהא ענין כל ברכה ערוך בפי העלג.

וכן תקנו שיהא מנין התפלות כמנין הקרבנות, שתי תפלות בכל יום כנגד שני תמידין וכל יום שיש קרבן מוסף תקנו בו תפלה שלישית כנגד קרבן מוסף, ותפלה שהיא כנגד תמיד של בקר היא הנקראת תפלת השחר, ותפלה שכנגד תמיד של בין הערבים היא הנקראת תפלת מנחה ותפלה שכנגד המוספין היא נקראת תפלת המוספין.

וכן התקינו שיהא אדם מתפלל תפלה אחת בלילה שהרי איברי תמיד של בין הערבים מתעכלין והולכין כל הלילה שנאמר היא העולה וגו' כענין שנאמר ערב ובקר וצהרים אשיחה ואהמה וישמע קולי, ואין תפלת ערבית חובה כתפלת שחרית ומנחה, ואף ע"פ כן נהגו כל ישראל בכל מקומות מושבותיהם להתפלל ערבית וקבלוה עליהם כתפלת חובה.

וכן תקנו תפלה אחר תפלת מנחה סמוך לשקיעת החמה ביום התענית בלבד כדי להוסיף תחנה ובקשה מפני התענית וזו היא התפלה הנקראת תפלת נעילה כלומר ננעלו שערי שמים בעד השמש ונסתרה לפי שאין מתפללין אותה אלא סמוך לשקיעת החמה.

1) שמות פרק כג פסוק כה

וְעַבַּדְתֶּם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם וּבִרַךְ אֶת־לַחֲמֶךָ וְאֶת־מִימֶיךָ וְהִסְרַתִּי מִחֲלָה מִקִּרְבְּךָ:

2) דברים פרק ו פסוק יג

אֶת־ה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא וְאֶת־וּ תַעֲבֹד וּבִשְׁמוֹ תִשָּׁבַע:

3) שם פרק יא פסוק יג

וְהָיָה אִם־שָׁמַעַתְּ תִשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מֵצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לֵאמֹר לֹא־הָיָה אֶת־ה' אֱלֹהֵיכֶם וְלַעֲבֹדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם:

4) שם פרק יג פסוק ה

אֲחֲרַי ה' אֱלֹהֵיכֶם תִּלְכוּ וְאֶת־וּ תִירָאוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּבְקִלּוֹ תִשְׁמְעוּ וְאֶת־וּ תַעֲבֹדוּ וְכֹן תִּדְבְּרוּ:

5) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה ה

והמצוה החמישית היא שצונו לעבדו יתעלה וכבר נכפל צויו זה פעמים, אמר (משפטים כג כה) ועבדתם את י"י אלהיכם ואמר (ראה יג ה) ואותו תעבדו ואמר (ואתחנן ו יג) ואותו תעבדו ואמר (ס"פ עקב) ולעבדו. ואעפ"י שזה הצווי הוא גם כן מן הציוויים הכוללים כמו שביארנו בשרש הרביעי הנה יש בו יחוד שהוא צוה בתפילה. ולשון ספרי ולעבדו זו תפילה. ואמרו גם כן ולעבדו זה תלמוד. ובמשנתו של רבי אליעזר בנו שלרבי יוסי הגלילי (פרש' יב עמ' רכח) אמרו מנין לעיקר תפילה בתוך המצות מהכא את י"י אלהיך תירא ואותו תעבד. ואמרו (מדרש תנאים ממדרש הגדול פ' ראה) עבדה בתורתו עבדהו במקדשו. כלומר ללכת שם להתפלל בו ונגדו כמו שבאר שלמה עליו השלום (מ"א ח דה"ב ו):

6) רמב"ם הלכות תפילה פרק א הלכות א-ח

מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר ועבדתם את ה' אלהיכם, מפי השמועה למדו שעבודה זו היא תפלה שנאמר ולעבדו בכל לבבכם אמרו חכמים אי זו היא עבודה שבלב זו תפלה וכו', חיוב מצוה זו כך הוא שיהא אדם מתחנן ומתפלל בכל יום ומגיד שבחו של הקדוש ברוך הוא ואחר כך שואל צרכיו שהוא צריך להם בבקשה ובתחנה ואחר כך נותן שבח והודיה לה' על הטובה שהשפיע לו כל אחד לפי כחו.

עם הצבור - מפני שאין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלת הצבור ואפילו היה בהם חוטאים לא ימנע מלהתפלל עמם. אם יש לו שתי בתי כנסיות ואחד יש בו ברוב עם מצוה להתפלל בו יותר. כתבו האחרונים דאם יש בבהכ"נ של רוב עם רוב בלבול ואין אדם שומע לא תפלה ולא קה"ת מוטב להתפלל בביתו בעשרה. ובהכ"נ ביחיד ובביתו בעשרה תפלת צבור עדיף ואפילו יכול לשמוע קדיש וברכו אפ"ה תפלת צבור עדיף. ועיקר תפלה בצבור הוא תפלת י"ח דהיינו שיתפללו עשרה אנשים שהם גדולים ביחד ולא כמו שחושבין ההמון שעיקר להתפלל בעשרה הוא רק לשמוע קדיש וקדושה וברכו ולכן אינם מקפידין רק שיהיו י' בבהכ"נ וזהו טעות ולכן חוב על האדם למחר לבוא לבהכ"נ כדי שיגיע להתפלל י"ח בצבור.

11) שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב סימן כז

הנה להתפלל בעשרה הוא חיוב מצוה על האדם ולא רק הדור ומעלה בעלמא דהא לפרש"י פסחים דף מ"ו וחולין דף קכ"ב מחוייב לילך עד ד' מילין כשהוא לפניו בהולך בדרך אף שטוב לפניו יותר ללון כאן, וגם מחוייב לחזור לאחוריו עד מיל ונפסק כן בש"ע סימן צ' סעיף ט"ז, ומזה מובן שעד מיל מחוייב לילך אף כשהוא בביתו ומפורש כן בערוך השלחן סעיף כ' ובמ"ב ס"ק נ"ב.

ואין לדייק מלשון ישתדל אדם להתפלל בבהכ"נ עם הצבור שבסעיף ט' /ס' צ' / לומר שהוא רק מעלה בעלמא, דגם על חיוב שייך לשון זה, דהוא מכיון שטירחא מרובה כהליכה יותר ממיל פטור, הרי יש לדמות גם שאר טירחות שמזדמן לאדם לומר שהוא כטירחא דיותר ממיל, אבל כיון דיצטרך בעצמו לדון זה שיש דבר שהוא טירחא לזה ולא לזה, לכן אמר לשון ישתדל אדם דהכוונה הוא שלא יקל לדמות כל טירחא לטירחא דיותר ממיל אלא יחמיר בהרבה פעמים שלא יהיה לו ברור שהוא טירחא גדולה דצריך שידון בכובד ראש על זה.

ואף שבגמ' ברכות דף ח' איתא שהוא משום דבצבור נשמע ומתקבל התפלה וכן הוא ברמב"ם רפ"ח מתפלה, מסתבר שזה עצמו עושה החיוב דאם לא היה אפשרות לתפלתו של האדם להתקבל אפשר שלא היתה תפלה כלל ולא היה יוצא ידי מצות תפלה, ורק מכיון שכל תפלה אפשר שתתקבל יוצא אדם במצות תפלה משום שאף אדם שלא זהיר במצות אפשר שיש לו זכות שתתקבל תפלתו לרצון בזכות אבותיו וגם בזכות האמונה בהשם ית' וקיומו מצות תפלה עתה.

נמצאו התפלות בכל יום שלש, ערבית ושחרית ומנחה, ובשבתות ובמועדים ובראשי חודשים ארבע, שלש של כל יום ותפלת המוספין, וביום הכיפורים חמש, ארבע אלו ותפלת נעילה.

7) דרך ה' לרמח"ל חלק ד פרק ה

להיות הנבראים מקבלים שפע ממנו יתברך, צריך שיתעוררו הם אליו ויתקרבו לו ויבקשו פניו, וכפי התעוררותם לו כן ימשך אליהם שפע, ואם לא יתעוררו לא ימשך להם.

הנה כפי מה שירבה להסתבך בענייני העולם, כך מתרחק מן האור העליון ומתחשך יותר. והנה הכין הבורא יתברך שמו תיקון לזה, והוא מה שיקדים האדם ויתקרב ויעמוד לפניו יתברך, וממנו ישאל כל צרכיו, ועליו ישליך יהבו, ויהיה זה ראשית כללי ועקרי לכל השתדלותו, עד שכאשר ימשך אחר כך בשאר דרכי ההשתדלות, שהם דרכי ההשתדלות האנושי, לא יקרה שיסתבך וישתקע בגופניות וחמריות, כיוון שכבר הקדים ותלה הכל בו יתברך, ולא תהיה ירידתו ירידה רבה, אלא תיסמך על ידי התיקון הזה שקדם לה.

8) נפש החיים לרבי חיים מוולוז'ין שער א פרק יא

הגמרא בחולין (דף צא עמוד ב) אומרת: "ואין מלאכי השרת אומרים שירה למעלה, עד שיאמרו ישראל למטה, שנאמר: ברוך יחד כוכבי בקר, והדר: ויריעו כל בני אלהים" (רש"י: כוכבי בקר - ישראל המשולים לכוכבים). ואף שקדושתם למעלה מקדושתנו, אין בכחם ויכולתם כלל מצד עצמם לפתוח פיהם להקדיש ליוצרם, עד עליית קול קדושת ישראל אליהם מלמטה. כי ענין אמירת הקדושה הוא העלאת העולמות והתקשרותם, כל עולם בעולם שמעליו, להוסיף קדושתם וצחצוח אורם. ואולי מזה יצא מנהגן של ישראל שנוהגים להעלות עצמן בעת אמירת הקדושה.

9) שו"ע או"ח הלכות תפלה סימן צ סעיפים ט, טז

ישתדל אדם להתפלל בבית הכנסת עם הציבור. ההולך בדרך והגיע לעיר ורוצה ללון בה, אם לפניו עד ד' מילין מקום שמתפללים בי', צריך לילך שם; ולאחריו, צריך לחזור עד מיל, כדי להתפלל בי'.

10) משנה ברורה שם

להתפלל בבהכ"נ - ואפילו אם יש לו עשרה בביתו ישתדל בבהכ"נ: